מסע צלב הכסף

נציגי "יד לאחים", "לב לאחים" והגב' מינה פנטון (חברת הנהלת עיריית ירושלים, הממונה על תיק קשרי חוץ, העם היהודי ומורשת ישראל) הופיעו בימים האחרונים בפני חברי מועצת הרבנות הראשית וסקרו בפניהם את מפעלות התנועות הנוצריות המיסיונריות בישראל. בין היתר, דיווחו על הנתונים הנורמים לאווירה אוהדת לפעילות מיסיונרית. לדבריהם, שני האלמנטים העיקריים המצליחים להעביר יהודים על דתם הם היהודים המשיחיים ועדי ה'. מדובר על כעשרת אלפים (!) יהודים לפחות, שהתנצרו. (זאת על־פי נתונים אישופים מתוך 100 מדרכי פעילות של שתי התנועות הנ"ל).

המספר הזה הוא פועל יוצא של פעילות לאורך כעשר שנים. מסתבר, כי ניצר כי נוח לפעילות להמרת דת כתוצאה מההתחכמות של רבנים ומוסדות תורה וחסד עם נציג האונגליסטים, דורב יחיאל אקשטיין, שכספי תרומותיו הרבים זורמים מהכנסיות באירצות הברית, ירדי הנדיבה זוכה לפרסום רב בעיתונות הישראלית ובאירלים המוניים.

בתמונה נמצא גם ג'ון האגיי ("יאז נבנה את בית המקדש הנוצרי על הר הבית") השולט על כספים רבים. בין הנהנים מהנ"ל הרב יצחק דוד גרוסמן, ומדהים עד לכאב שגם הרב שלום דובכן, ראש כולל חב"ד. נמנה על השולחים אמתם ליהנות מתרומותיו של אקשטיין. בל"י יאחריו של הכולל הזה השתתף גם הרב הראשי, יונה מצגר. כשבסמיד אליי יישב הרב יחיאל אקשטיין. ולא שכחתי את קשרי צעירי חב"ד עם הנרייב הזה. כילל חב"ד הוא מפעל חסד עצום ותמיד היה בנשיאות אדמו"רי חב"ד. הרבי מלובביץ' ז"ע זעק בקול גדול נגד כל קשר עם הנוצרים. לא דיאלוגים ודאי לא ליהנות מכספם. משפחתי תורמת בעיי יפה לכולל חב"ד. מכאן ואילך לא עוד.

צדיקי אמת

לטהר אשה לבעלה

הסיפור המובא להלן פורסם ברבעון "הנאמן" גיליון ט', ניסן תש"ו. המספר הוא הרב י.ג. דיסקין.

הייתי מדבים אותו על ה"סטנדר" של כל רב הנכנס לשמש בקודש: "שמעתי מפי תלמיד חכם אחד ששמע המעשה מפיו של ר' אברהם לשצינסקי, בעת שסיפר לאבי ז"ל: הנ"ר אליהו חיים מייזל ז"ל, רבה של לודז' היה, כידוע, בימיו, עמוד החסד של הדור וקשה לתאר עד כמה היה עמוס משא לעייפה צרורות צרורות, חבילות, חבילות, של כל מיני עניינים, של פרט וכלל, מכל קצות רוסיה ככלל ומלודז' בפרט. אך מצטער היה שאין שעתו מספיקה לקיים מצות תלמוד תורה דרבים. משום כך בחר לו כמה וכמה אברכים שהיה לומד אתם שיעור קבוע בלילי שבת.

"ביום שישי בחורף היה כורע תחת סבל העבודה. קם כדרכו באמצע הלילה ועורך תיקון חצות, לומד עד השחר, טובל במקוה (מימי עלומיו נהג לטבול כל יום ובימי צעירותו היה שובר נושי שלג וטובל במים הקפואים), ואחרי תפילת יתיחין סעד את לבו בבוס חלב וחלה. מיד לאחר מכן נטפל לסדר היום: ביקור חדשבועי בבתי התלמוד תורה, סיור באיזהו מקומן של חוטי העירוב, דאגה לצרכי שבת של עניי לודז', והבית מלא אנשים ונשים בכל מיני בקשות, שאלות, עד שהעריב היום. או אז התרחץ, לבש בגדי שבת והלך לבית הכנסת לקבלת שבת. מיד אחרי הקידוש והסעודה היה ישב ללמוד עם האברכים.

"יהנה, שבע שנים לפני פטירתו, והוא אז בגיל שמונים וארבע, רק בצע את הפת של סעודת ליל שבת, נכנס יהודי ישאל שאלת נשים, אשתו טבלה ונמצא עכשיו כתם דם על נוטה. הוא הפסיק לאכול ולא נגע בדגים. הוציא יודה דעה, עיין, חשב, אחרי כן שאל את היהודי 'באיזה מקווה טבלה אשתך?' היהודי ענה כי טבלה בפרבר העיר, באלוט. היה זה מרחק רב מאוד מדיריתו של רבה של לודז'. ר' אליהו חיים בירך ברכת המזון על כזית "המוציא" שאכל, לבש את אדרתו ואמר לר' אבריים לשצינסקי, מנאמניי, ששהה אותה שעה בביתו: 'התרבש יבוא איתי'. בפרבר אלוט הלכו לחפש את בעל המרחץ ונשתהה הדבר עד שהשיגו את המפתח ונכנסו שניהם אל בית המרחץ האפל. בחושך התפשט הגרא"ח מייזל וירד אל מימי המקווה. נישש ימישש שם זמן מה, יצא ואמר לר' אבריהם לשצינסקי: 'תתפשט וירד למים ומשש את הרעפים של המקווה אם שלמים הם'. לשצינסקי התפשט ומישש, בדק ומצא במקום אחד סדק ברעפים ובחלק העליון הציפוי קלוף כחצי אצבע. הוא הראה להגרא"ח את המקום והגרא"ח ירד שוב למים בגילו המופלג, ונמצא שאכן ייתכן מאוד שהרעף בחלקו העליון קלוף. שאל הגרא"ח: "האם לדעתך, אפשר שהאשה, כשטבלה, נגרדה ברעף קלוף זה". לישצינסקי השיב שייתכן. אז יצאו מבית המרחץ וחזרו הביתה. בשעה אחת עשרה בלילה טיהר אשה לבעלה וישב לאכול סעודת ליל שבת".

יובל לפטירתו

בימים אלה מלאו 50 שנה לפטירתו של הרב משה שלמה שטרנברג זצוק"ל, מי שהיה רבו הראשון של כפר פינס. דור הולך ודור בא והיום חיים בכפר פינס רק כמניין משפחות שהכיר את הרב, שהיה דמות יסמל לצניעות וענווה המשולבים עם גדלות בתורה ואהבת כל רגב מאדמת ארץ ישראל.

מספר עליו צבי כהן מראשוני הכפר, שנמנה על מקוריו: "הרב היה מעורב בכל עשייה במושב. הוא קבע את סדרי התפילה בבית הכנסת, הוא נתן את השיעור היומי בגמרא, ויחד עם החברים ריוטשטיין וברנשטין, הקים את הספריה התורנית המקומית. את לילות השבת הקדיש לעיון משותף בפרשת השבוע ובשבת בבוקר התעננגו מפיו בשיעור במנחת חינוך. כמובן, היתה השיחה לפני קריאת התורה ואחרי התפילה ניהל הרב מעין "טיש" שהסתיים בלימוד המסכת התקופתית. בימי החול, הרב התייצב דבר יום ביומו בבית הספר, שהרי יום הלימודים התחיל בכל הכיתות בלימוד תורה ומשניות. הרב לא נעדר מאסיפות החברים שדנה בענייני המשק, ולא אחת שאלנו לדעתו בנושאים הללו. מצוידתו היתה פרושה גם על יושבים אחרים בסביבה ורבים שיחרו למוצא פיו בגלל מיזגו הנוח. בימים אלה ציין אחד החברים 50 שנה להיכנסו בעול המצוות והוא היה הילד האחרון שהרב הכין אותו לבר מצוה. עוד היום, בהיותו כבר סבא לנכדים רבים, ניכר עליו ועל חבריו המבוגרים יותר, שהם זכו לקבל תורה מהרב שטרנברג, שעליו נאמר תורתו מכרזת עליו מבחוץ".

מחווה למורים

כבר ראיתי כיתובים שונים ומשונים על מעילים של ספרי תורה. הנדבנים מרנישים חופשי לכתוב את אשר עם לבם וריחם, וגבאי בתי הכנסת אינם מתיוחכים עם התורמים, שהוסיפי עיד ספר תורה לארון הקודש, להיכל. בבית הכנסת הגדול בערענר ניתן לקרוא על אחד המעילים בקשה שהנבדה תרד במשקל בתוספת תפילה להצלחה לילמודים. בבית כנסת ברמת־גן ניהמתי לקרוא כיתוב על מעיל בנוסח הזה: "למלכה, עם התגייסותך לצה"ל. שיפשוף קל יגעים". אחרי הפירסום ב"הציפה" לפני מספר שנים - המעיל הזה נגנז. בשבת שעברה ראיתי ספר תורה בהיכל ועליו מעיל עם כיתוב שהלוואי ורבים היו מחקים אותו. שכן, ביתכן ריהיה זה אות וסימן שקורה משהו טוב אצלנו בתחום ההיראה.

בחזית המעיל, לאורכו, רקום: "יהיו עיניך ריאות את מוריך". נמאחור שמות המורים של בעל ספר התורה והמעיל. מספר אלי הרי־טוב מקהילת קריית קרינצי ברמת־גן: "ספר התורה נרכש עלידי כספר תורה משפחתי. לשימוש הקהילות של בני יבתי. בשבת פרשת בא (השבת), יחגג נכדי הבכור אביעד־ברוך את היותי בר בציה בקהילה "שירה חדשה" בגבעת שמואל ויספר התורה יעבור לשכון שם. הספר נרכש מקהילה בחיפה וכספי הרכישה מסייע לה לשפץ את יתר הספרים שברשותה.

"רעיתי ואנוכי החלטנו להקדיש את מעיל ספר התורה למורים ולרבנים מחיי זכיתי ללמוד תורה במהלך השנים, עד לעת האחרונה ממש. בתקופה בה קיים פולמוס על מעמד המורים בישראל, מצאתי חובה בהתאם למסורת מבית אבי ואמי, לתת כבוד למורים העושים מלאכת קודש בישראל".

דברי נעמנים.

כל זמן שהנר דולק

אין ספק כלל: הלהיט שובר האי־מיילים של כל הזמנים, הוא ההופעה המשותפת של שלמה ארצי עם מקהלת בעלז. ארצי שר באידיש את השיר "כל עוד הנר דולק אפשר לתקן" המבוסס על דבריו של סנדלר שיובד עד השעות המאוחרות בלילה. הוא נשאל למה בליבך מאוחר, והוא ענה: "כל עוד הנר דולק אפשר לתקן".

האמירה הזאת נלקחה עלידי אדמו"רים, מגידים וראשי תנועת המוסר (במקום סנדלרי־חיים) במסר לאדם: כל עוד הנר דולק (הנשמה) אפשר לתקן (לחזור בתשובה). השילוב בין ארצי למקהלה של בעלז (בשני קולות) מרטיט את הלב והנשמה. שווה צפיה.

שלמה ארצי מרגיש בנוח בחברה החרדית, ובשמחת בית השואבה הפתוחה הנערכת מדי שנה עלידי העיתונאים יידיה מאיר ורעייתו סיוון, בביתם של רב המושב נימזי, הרב אליאב מאיר ורעייתו דיזה (הוריו של יידיה) מתייצב שלמה ארצי ונראה נהנה מכל רגע. אביו של שלמה ארצי, הח"כ לשעבר יצחק ארצי, היה בילדותו ונערותו עטור פיאות ורק מאוחר יותר פרש מהדת.